

23337 – LITERATURA ITALIANA MEDIEVAL

- **ESTUDIS :**
 - **CICLE :** Segon
 - **SEMESTRE :** Segon
 - **NOMBRE I TIPUS DE CRÈDITS :** 6 crèdits tèorico-pràctics
 - **TIPUS D'U.V. :** OPFAC
 - **HORARI :** dimarts i dijous, 15.00-16.30 h.
 - **PROFESSOR(S) :** Eduard VILELLA
-

OBJECTIUS :

Introducció sumària als principals àmbits d'interès de la matèria partint d'una primera reflexió al voltant de: a) les possibilitats per a un lector actual (de l'anomenada "postmodernitat") de lectura dels textos, autors i esdeveniments en qüestió; b) quin pot ser per a ell l'interès d'apropar-se a la literatura d'aquesta època; c) com cal valorar qüestions com la configuració de cànons de tradició "nacional" i la territorialització dels fenòmens literaris a Itàlia en el context del naixement de les literatures romàniques. Des d'aquesta perspectiva, l'estudi de textos i autors concrets en el marc de cada gènere literari permet subratllar les novetats i continuïtats que marquen el naixement de la literatura italiana i l'herència que l'època deixa a la literatura europea posterior. L'aplicació concreta del programa de continguts generals és susceptible d'adaptacions i eventuais ajustaments en funció de les necessitats concretes dels plans d'estudi dels alumnes inscrits i, naturalment, dels seus interessos.

PROGRAMA :

1.- Contextualització.

a) L'interès de la literatura medieval. Condicionants i condicions de la lectura: l'*alteritat* i la *modernitat*, categories a superar? b) Itàlia medieval: panoràmica històrica. De la ciutat, al *comune*, al "Renaixement". c) La literatura italiana medieval: el context romànic, dinàmiques territorials, el naixement dels cànons a Europa.

2.- L'amor com a centre de l'experiència. La dialèctica de la lírica amorosa de Lentini a Petrarca.

a) Precedents. L'art dels trobadors a Itàlia. b) Lentini i l'escola siciliana. c) Trasplantament a la Toscana: Guittone d'Arezzo. d) Dolce Stil Novo. Dante. e) Petrarca.

3.- L'exhuberància narrativa.

a) Marco Polo i la tradició dels llibres de viatges. b) La veta caballeresca: la tradició èpica, la matèria artúrica. Tristany i Isolda a Itàlia. c) De la *novella* al *Decameron*.

4.- La *Divina Commedia* de Dante. Lectura de *Inferno*.

5.- El naixement d'una tradició literària en la crisi del món al s. XIV. Dante, Petrarca, Boccaccio. Repercussions a Itàlia i Europa.

AVALUACIO :

L'avaluació consistirà en una prova escrita final al voltant dels temes tractats, la bibliografia desenvolupada durant el curs, i les lectures realitzades per l'alumne. Caldrà concordar un treball paral·lel que representi part substancial de la nota final i redueixi el pes específic d'un únic examen.

BIBLIOGRAFIA :

Els manuals són:

- FERRONI, G. (1991), *Profilo della lettera italiana*, Torino, Einaudi. Vol. 1.
- ASOR ROSA, A. (1982-), *Letteratura italiana Einaudi*, Torino, Einaudi.

- BRIOSCHI, F., DI GIROLAMO, C. (1993) *Manuale di letteratura italiana. Storia per generi e problemi*, Torino: Bollati Boringhieri. Vol. 1
- [AA.VV.] (1997), *Le monstra nell'Inferno dantesco: tradizione e simbologie*, Spoleto, Centro italiano di studi sull'alto medioevo.
- [AA.VV.] (1998), *L'autobiografia nel Medioevo*, Spoleto, Centro italiano di studi sull'alto medioevo.
- [AA.VV.] (1997) *Petrarca, Verona e l'Europa*. Padova, Antenore.
- Auerbach, E. (1998) *Figura*, Madrid, Trotta.
- Baldelli, I. (1999), *Dante e Francesca*, Firenze, Olschki.
- Balsamo, A. (1998), *Dante: fedele amante e sodomita pentito: parlar d'amore per dire altro*, Bari, Palomar.
- F. Bruni, *Le donne, i cavalieri, l'arme, gli amori: poema e romanzo: la narrativa lunga in Italia*, Venezia, Marsilio, 2001.
- Contini, G. (1976) *Un'idea su Dante*, Torino, Einaudi.
- Corti, M. (1993), *Percorsi dell'invenzione*, Torino, Einaudi.
- D. De Robertis, Domenico, *Dal primo all'ultimo Dante*, Firenze, Le lettere, 2001.
- Delcorno, D. (1998), *Tristano e Lancillotto in Italia*, Ravenna, Longo.
- Falzon, A. (1996), *Re Artù in Toscana: inchiesta sul ciclo arturiano in Toscana dal 12 secolo a oggi*, Siena, Nuova immagine.
- Folena, G. (1990), *Culture e lingue nel Veneto medievale*, Padova, Programma.
- S. Fornasiero, *Petrarca: guida al Canzoniere*, Roma, Carocci, 2001.
- N. Gardini, *Breve storia della poesia occidentale: lirica e lirismo dai provenzali ai postmoderni*, Milano, Mondadori, 2002.
- Ghisalberti, *Il pensiero filosofico e teologico di Dante Alighieri*, Milano, Vita e pensiero, 2001.
- Gorni, G. (1981), *Il nodo della lingua e il verbo d'amore. Studi su Dante e altri duecentisti*, Firenze, Olschki.
- Lamer, J. (1982), *L'Italia nell'età di Dante, Petrarca, Boccaccio*, Bologna, il Mulino.
- Malato, E. (1999), *Dante*, Roma, Salerno.
- Nardi, B. (1990) *Dante e la cultura medievale*, Bari, Laterza.
- Pinto, R. (1994), *Dante e le origini della cultura letteraria moderna*, Paris, Champion.
- Santagata, M. (1999), *Amate e amanti: figure della lirica amorosa fra Dante e Petrarca*. Bologna, il Mulino.
- A. Pulega, *Amore cortese e modelli teologici: Guglielmo IX, Chrétien de Troyes, Dante*, Milano, Jaca book, 1995.
- Segre, C. (1999), *Le varianti e la storia: il Canzoniere di Francesco Petrarca*, Torino, Boringhieri.